

جفری خان

پاپروس ها

ترجمه ی مهرناز نصریه

www.karandbook.com
info@karandbook.com

دفتر نشر کارند
تهران، خیابان...

فهرست ۳

- مقدمه ی مترجم، ۶
- مقدمه ی ناشر، ۷
- پیش گفتار، ۱۷
- فصل اول: مقدمه، ۲۱
- رول پایپروس و طرز تهیه آن، ۲۸
- اسناد پایپروس، ۳۴
- رسم الخط پایپروس ها، ۳۵
- فصل دوم: اسناد، ۴۱
- فصل سوم: نامه ها، ۹۹
- فصل چهارم: اسناد رسمی، ۲۷۱

پاپيروس و نگارش متن جدید، سهل و قابل اجراست، چرا کاتبان، متن قدیم را پاک نکرده و در برخی موارد، ممسکانه بر حواشی متن پیشین، قلم زده‌اند. یا بر چه اساسی، مخاطب متن جدید را برای قرائت متن قدیم، محرم دانسته یا چه گونه اسناد رسمی و معاملاتی و غیره را بدون هیچ دغدغه‌ای در دسترس دیگران قرار می‌داده‌اند؟ به گمان مترجم کار عالمانه از زوایای گوناگون بر روی متن، نوع نگارش و به خصوص استفاده‌ی مکرر از این پاپيروس‌های اسلامی - عربی می‌تواند کلید گشایشی بر غموض و رموز بسیاری در فرهنگ و تاریخ و ادب سرزمین‌های اسلامی شناخته شود. انجام وظیفه‌ای که روشنفکری بی‌تحرك ایران می‌تواند با دنبال کردن آن، جای پای قابل دیداری از خود در مطالعات منطقه بر جای گذارد.

مقدمه‌ی ناشر

چنین می‌نماید، با سر به راهی تمام، جدی‌ترین مسائل مرتبط با تاریخ و فرهنگ ایران و اسلام را سرسری گرفته، به گمانه و پندار گذرانده و به هدایت متن‌هایی منقح نشده به بی‌راهه رفته‌ایم؛ زیرا گواهان موجود، از بقایای اسناد مکتوب قرون نخست اسلامی، که از جنبه‌ی اصالت بالنسبه قابل دفاع‌اند، دانسته‌های عمومی و کنونی ما، از تاریخ و تألیفات آغازین اسلام را، تأیید نمی‌کنند و برگرفته از منابع نامعتبری می‌شمارند که اینک سرفصل فرهنگ اسلامی شناخته می‌شوند.

«مانی دارای هفت کتاب است که یکی به فارسی و شش به سوری، زبان سوریا، بوده و از آن جمله است: کتاب سفرالاسرار، مشتمل بر چندین باب. باب ذکر الدیسانیین. باب شهادة بستاسف علی الحبیب. باب شهادة... علی نفسه ليعقوب. باب ابن الارمله، که نزد مانی همان مسیح مصلوب است که یهودیان به دارش آویختند. باب شهادت عیسی علی نفسه فی یهودا. باب ابتداء شهادة آدم علی عیسی. باب السقاط عن الدین. باب قول الدیسانیین فی النفس والجسد. باب الرد علی الدیسانیین فی نفس الحیاة. باب الخنادق الثلاثة. باب حفظ العالم. باب الايام الثلاثة. باب الانبیاء. باب القیامة. این بود محتویات کتاب سفرالاسرار. کتاب سفرالجبارة مشتمل بر... کتاب فرائض المساعین. باب فرائض المجتبین. کتاب الشابرقان - مشتمل بر باب انحلال المساعین. باب انحلال المجتبین. باب انحلال الخطاة. کتاب سفرالاحیاء - مشتمل بر... کتاب فرقماطیا - مشتمل بر...» (ابن ندیم، الفهرست، ص ۵۹۸)

ظاهراً آگاهی‌های کنونی ما، از مجرای مستندات و مکتوبات اسلامی، خلاف درک عالمانه و درست، حرکت کرده است. چنان‌که با خواندن متن بالا به جای تشکیک در صحت آن و گماشتن ظن جعل بر شخص و کتاب ابن ندیم، معصومانه همین گفتار پریشان و بی‌اساس را، موجب و مدرک وجود مانی گرفته‌ایم!!! اگر مقرر بر

نمونه‌های گردآوری شده در این مجموعه، اسناد و نامه‌های مربوط به دوران اسلامی مصریان است. تاریخ‌گذاری تخمینی اسناد پاپيروسی، به جز چند نمونه، بر حدس و گمان مفسران استوار است که بررسی کنجکاوانه رسم الخط آن‌ها، مطالعه‌کننده را با تردیدهای جدی مواجه می‌کند. سبک نگارشی کلمات در اسناد، یکدست و خالص نیست و اغلب، صورت تکامل یافته یک حرف در کنار نمونه عقب مانده‌تر آن، در یک متن واحد دیده می‌شود که در منتهی واحد نمی‌توان هیچ یک را به طور قطع، ملاک تاریخ‌گذاری گرفت. اما آن چه مسلم است، اسناد این مجموعه، بسیار جوان‌تر از تاریخ‌های تخمین زده‌اند.

به جز اسناد شماره ۲، ۱۰، ۱۶، ۱۷، ۲۲، ۲۴، ۴۸، ۱۲۸، ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۳۷ و ۱۵۲ که همگی، سیاهه‌های تجاری حاوی ارقام و اعداد یونانی‌اند و رسم الخط رشد یافته، نحوه‌ی تنظیم سند و حتی قلم نگارش آن‌ها مشترک است و شاید به مرکزی واحد و احتمالاً دولتی تعلق دارند، تقریباً رسم الخط هیچ دو سندی، یکسان نیست و مترجم تصور می‌کند اسناد باقی مانده، مربوط به فرهنگ‌های متفاوت مصری است.

تعدادی نامه‌های شخصی فاقد شاخصه‌های رسمی و قراردادی در میان این اسناد دیده می‌شود. رسوخ و نفوذ فرهنگ عربی - اسلامی در حوزه روابط خصوصی افراد، این سؤال جدی را پیش روی معتقدان به شمشیرکشی اعراب و رسوخ اجباری و خون‌ریزانه اسلام به ناحیه غیرمسلمان مصر قرار می‌دهد که اگر چنین است چرا تازه مسلمان شدگان مصری که اعتقاد و التزام آن‌ها به تعالیم و آموزه‌های اسلامی در متن و محتوای نامه‌های خصوصی و حتی گزینش اسامی عربی - اسلامی آن‌ها پیداست، هیچ گونه کدورت و مقاومتی با فرهنگ اسلامی اعراب بروز نداده و حتی عرصه مکاتبات خانوادگی را نیز مجالی برای بازگشت به فرهنگ و خط و زبان پیشین، ندیده‌اند.

تقریباً متن تمام نمونه‌های حاضر با بسم الله آغاز شده و در اکثر سطور میان متن، اندکار اسلامی به خصوص اصطلاح متوکلاانه ان شاء الله دیده می‌شود و غالباً بر دو روی پاپيروس‌های این مجموعه، اسناد یا نامه‌هایی نوشته شده که معمولاً از نظر موضوع و زمان نگارش، قرابتی ندارند. گاه بر روی دیگر اسناد یا سیاهه‌های رسمی، نامه‌ای خصوصی یا یادداشتی شخصی نگاشته شده که مترجم را با این پرسش عمده مواجه می‌کند: در حالی که از نظر فنی، شست و شوی